

KOIVISTON viesti

Nro 2 Helmikuu 2021

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

*"Tää o vaa maailmaa,
eikä sen kummempaa.
Paratiisiksi ei tätä saa."*

Niihä se "Suome Sachmo", Malmsteeni Euken, laulel sotavuosin.

Kovvii aikoi eletää taaskii, vaik viholline ei nyt käykkää koko maailma kimppeu tankeil, tykkitulel ja pommeil niiko 80 vuotta sit.

Tännää, ko telkkaris näytetää, kui mei suure naapuri pääkaupungis poliisit pamputtavat mieleosotusta selostammaa rientänyttä Yleiratio kirjeevaihtajaaki, tulloo mielee "Raha kevvää ajat", ko päivittä miekii kuunteli ratiost ja katselin telkkarist, kui tutuks käynt ääni kerto ramaattisist tapahtumist Tšekkoslovakias, mihi Varsova liito tankit vyöryit tuomaa "veljelistä appuu" puol vuossattaa sit. Se "ratioään" ol Suome entise sisäministeri Yrjö Leino tyttäre, Lieko Zachovalová ään. Ei sitä "kevättä kestänt ko neljännes vuotta", ko eihä Tuptseki ja Svopota johtama kansa lopult mittää mahtant ko elokuus Reeznevi puole miljoona miehe tivisionat ylittiit 6.300 tanki ja 800 lentokonnee voimalaan raja.

Kaik ei kuiteskaa tahtoneet alistuu kutsumattomii "veljii" käskettäviks - yli 70 tuhatta asukasta läks Lantee. Yks nuor tšekkiläine, Kaarle yliopisto kaksikymppine opiskelija ja toisiajattelijä, taas esitti oma henkilökohtase vastalauseen äärimillie vievyl taval. Muistatkos viel, kuka hää ol ja mil taval hää rotestoi miehitystä vastaa?

Suomes rotestoi tuon tšekkipoja taval samoihi aikoihi vuuvves mut vaa melkee puol vuossattaa aikasemmi kansallismieline aktivisti, parikymppine, Helsingis syntynt mut Karjala mail varttunt nuorukaine. Kuka hää ol ja mitä vastaa hää rotestoi?

Akus tiijät vastaukset näihi kystymyksii, ni oot kyl ansaint hatunosto kunniaosotukseks, nii vaikia ainaskii tää viimene kysymys on!

Mut rohkia rokan syöp eikä yrittänyttä laiteta. Nii et ei muuta ko kirjottammaa Viesti Toimituksel enneko lehe seuraava numero sujahtaa postiluukustais. Omal nimel, tietystkii. Ja sit kerro sekkii, et mist sie nuo tietois löysit.

Mut
*"ei kyl kannata tääl,
tämäm maakuore pääl
käyvvä turhista hermoilemmaa."*

Martti Piela

Isoisäni Juhana Mannosen muistelo

Miun isoisäni Juhana Mannonen ol syntynt 5.6.1858. Piisaaren keskisaaren kylässä talossa no 8, talollisen Matti Mannosen poikana.

Seppo Mannonen

Hää ol nuoren lähtent työhön Pietariin ja ol päässy höyryhinajan päällikök. Höyryhinaaja ol senaikasen tekniikan huipputuote ja hän oli joutunut opettellee sillose tekniikan. Silloihan kaikk kauppalaiivat olivat purjelaivoja, jotka tarvitsivat hinajan appuu tullessaan ja lähtiessään satamast.

Hää avioitui Kiurlahdella Maija Liisa Heinon kanssa, taloon n. 4 v. 1881. Mihi hää jäi talolliseks. Talohan ol kylän isoimpi tiloi. Joka harjoitti maataloutta vähä muita enemmän, lisäksi hää harjoitti talvisi kala- ym. kauppaa Pietariin. Hänellä ol hyvä Venäjän kielen suullinen ja kirjallinen taito. Etenkii kirjallinen taito oli harvoilla.

Kielitaitonsa takia hää piti yhteyttä Venäjän viraomaisiin. Kylässä ol kyl kylän vanhin, jonka pit olla näitte asiain hoitaja. Mutt puutuva kielitaidon takkii asiat jäivät usein Juhanan hoitoon.

Venäjän laivasto pit ussein harjoituksiaan koiviston saaristossa. Näistä harjoituksista laivasto sopi Juhanan kans. Ne sopimukset eivät oikein sopineet kyläläisil ja Juhana sai lempinimen Mossojussi. Eikä olt oikee suosittu kyläläisii silmis. Hänest puhutti kaikelaisii tarinoit. Millo hää Pietarist tulles eksy sumusel jää ja jäi hevosen kans ajelee rinkii koko yöks. Aamu sarastes sai hevosen mänemää kottii päi. Hänel ol vissii kylän ainoa riihi. Sitä muutkii käyttiit vähästen viljoi puintii. Sen turvekatto kasvo heinä. Ei hää niittämää lähtent, vannoni pässin katol, heinät hävisiit helpost.

Venäjän laivasto pit harjoituksiaan kylä lähel ja ampuvat laivatykil hiekkarantaan. Laivoi lähetty isäin Konsta Mannonen n. 8 v. män muutte poikii kans katsomaa rantaa mihi ol ammuttu. Sielt isä löys pyöreän rautakuulan. Urheiluuki mei kyläs harrastettii. Kuulaa tynnettii pyöreel kivel. Isä kokeili rautapalloo ja totes "tässhä meil on hyvä kuulaa mil kilpaillaa". Taitaa vähä olla keveyt, ku on vissii onnto. Nii hää nous ylemmäks mis ol kovaa maata, otti vauhtii ja työns.

PAMAUS - isä lens selälleen. Toiset pojat joka olliit vähä pitemmäl tulliit. Isä makas tajuttoma ja suust tul verta. Pojat ihmetelliit "Kuoliko Konta". Hetkepääst isä alko liikkumaa. Pojat nostiit hänet ylös ja taluttiit kottiinsa. Aamul Mosjussi vei isän laivaston tukikohtaan kauppalan. Siel lääkäri kaivoi sirpaleen leuvasta ja löys viellä toisenkii, mutta se oli nii syväl, et lääkäri jätti se sinne. Periaatteel et jos rupee vaivaa, ni se pittää leikata.

Hänen kuulonsa oli mänt huonoks. Siitä hän sai todistuksen. Siin ol mainittu kuulo on pysyvästi huonontunt ja sen ansioksi hänet vapautetaan armeijan palveluksesta. Lisäksi hää sai rahakorvauksen.

Tään tapahtuma ansiost kyläläiset olliit vahinkoilosii. Siinthä sait Mossojussi ku ryssil noita harjoituslupia oot antant. No vallanpitäjät niitä määräs, mut jottain neuvotteluit voi sopia, jos se ol nyt kalanyvyvyksii tai halkoi haetaan rannalt nii saatii niitä siirrettyä muual.

Mosjussi joutui pitämää yhteyttä laivasto väkkeen. Hää sai tietoonsa et itse keisar tulloo kesäiselle purjehdukselle Koivistol. Keisarille pitäis järjestää jottai ohjelmaa vaik saariin.

Selvis et keisarin rakkaimpia harrattuksia olis metsästys. Nii kyläläiset päätyivät esittä laivaston herroille, et kyllää laitaan mesästystä. Niis nevotteluis Mossojussi ol lähinnä tulkki, vaikka hän oli tuonut kyläsilte tiedon Keisarin viihdyttämisestä. Jahtipäälikköksi nimettii luotsi Heino (etunimi on unohtunut). Laivaston kanssa tehtiin suunnitelma metsästyksestä. Kylän reunaan tehti lava, johonka tuotiint komea tuoli ja lavalla oli pari upseeria jotka hoitivat sopivan asean keisarin käteen. Lavan molemmin puolin oli sotilasrivistöt jotka ohjasiit riistan keisarin korokkeen eteen.

Keisarin väkeä tuotiin kylään ja mukana piti olla myös keisarinna. Josta ei ole varmaa tietoa.

Kyläläisiist oli koottu ajoporukka, jotka oli varustettu rätkytimillä, kattilan kansilla ym. ääntä synnyttämiseks. Ajoryhmä lähti soukasta ja jokainen puska ja kivenkolo piti penkoa että saataisiin elukat liikeelle. Alussa sotilasrivit jatkuivat huonosti rantaa saakka ja selkäranna puolelt pääs mäyrä rannan kivvii välist livahtammaa ohi.

Ajoporukan olless liikkeel kettu pyörähti keisari lähel ja hän onnistu ampuamaan sen. Ajoporukka lähenei kyllää ni huomattii teeriparvi tihees kohas metsäs.

Sillo kokeneet metsästäjät ottivat ajon hoteisiinsa ja muut olliit hiljaa. Hyö saivat varovaisel lähentelyn avul teeriparven keisaria kohti ajettuu. Vähän liia aikase ne lähtiit lentoon, mut keisari sai tarkal laukauskel osuman teeree joka oli aika korkial ja se putos häne etteensä. Kansa näki tämän ja alkoi kovast taputtammaa ja huuteliit pravoota. Keisari ol selväst ilone ku kansa hänel suorituskel taputti.

Keisarin seurueen mukana oli naisseurue, jota veti keisarinna. Kun hyö tullit maihi sielt lähelt Sepäluottoo. Ni Mossojussi sano isälle et kerää nätti kukkakimppu luonnosta ja vie se keisarinnal. Näi issäin teki ja hää sai katorilt muutaman kopekan. Kylän naiset pitivät seuraa keisarin naisväel ja näytteliit hienoi käsitöitään heille. Jahtipäälikkö ol saant hienon taskukellon keisarilt, jonka takakannes ol venäjän vaakuna kakspäine kotka.

Keisari ohjattii katsomaan koiviston uutta kirkoo. Hänelle näytettii Ruotsin kuninkaan lahjoittamaa kultaista ehtoolismaljaa. Hän tiedusteli mitä kirkost viellä puuttuu. No urutha heiltä vielä puuttu.

Silloin Venäjän keisari Nikolai toinen kuului summan mitä urut maksaa. Hinta sanottii markkoina, mut keisari lahjoitti summan ruplina, joka oli arvokkaampi kuin marka. Lisäksi hän halusi, että urkuihin piti koristeeksi kaivertaa teeren ja ketun kuvat. Näi saatii hienot urut mei kirkkoon. Ne antoit sävelmän elämän iloisiin hetkii ja helpottiit suruamme elämän menos.

Mossojussil ja joku muulkin kiurlahe miehel ol toivo. Ku järjestettää keisaril metsästysretki, hää lahjoittais rahat kunno laiturii mis Tähti ja muut laivat pystysiit käymää, ettei tarvitsis aina männä Soukkaa saak. Laitur jäi oottamaan parempii aikoi.

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Pitkiä pellavia – uusia kohtaamisia

Suomalainen karnevaali, laskiainen, ehkä kalpenee Rion vastaavalle, mutta riemua ja aurinkoa kuuluu tähänkin juhlaan. En muista milloin talvi olisi ollut kauniimpaa. Kyllä tässä talven ihmemaassa muistaa arvostaa myös neljää vuodenaikaamme. Päivien piteessä ajatus keväästä ja tulevasta kesästä valtaa mielen. Parasta tässä on se, ettei kesästä ole vielä mennyt hukkaan päivääkään.

Tästä erikoisista erikoisimmasta korona-vuodesta ei oikeastaan voi sanoa samaa. Aika monta päivää tuntuu hukutulta, kun toisten ihmisten kohtaaminen on jäänyt vähemmällä. Toisaalta tämäkö tarvittiin muistuttamaan ihmisten välisen kanssakäymisen arvosta. Onneksi rokotusten myötä on lupa varovasti odottaa uusia kohtaamisia. Vuosikokous pidetään huhtikuussa, jos koronatilanne sen sallii.

Vielä ei kuitenkaan uskalleta suunnitella sankarihaudan vihkimistilaisuutta Koivistolle ensi kesäksi, vaan ajatukset ovat jo seuraavassa kesässä. Koiviston juhlaa kuitenkin suunnitellaan järjestettävän jo tulevana kesänä mutta poikkeuksellisesti yksipäiväisinä ja vasta syyskuussa. Mäntsälä olisi kokoontumispaikkanamme ja ohjelmassa Jumalanpalvelus ja pääjuhla. Varsinaisia kylä- ja sukukokouksia ei päivän ohjelmaan mahdu.

Jos ennen laskiaismäessä huudettiin pitkiä pelavia, jotta seuraavan kesän sato tulisi varmistettua huutelini itse ajatuksissani: ”uusien kohtaamisia”. Toiveena on, että ensikesä olisi turvallisten kohtaamisten kesä. Että vihdoinkin pääsisimme taas yhdessä haastelemaan ja kokemaan yhdessä olemisen riemua.

Hartaast'

Odottaessa tapahtuu paljon

Kaisa Koivula

Tämä Jukka Norvannon viisus tuli taas mieleeni, kun katselin sarjaa, jossa nuoret sosiaalisen median taiturit pyrkivät parhaansa mukaan pärjäämään metsässä. Eräässä vaiheessa he tulivat kullanhuuhtontapaikalle ja tehtävänä oli huuhtoa mahdollisimman paljon kultaa. Paikalla oli valmiit välineet, rännit ja kaikki, mitä huuhtonnessa tarvitaan. Kenelläkään nuorista ei ollut aavistustakaan siitä, miten noita välineitä käyttää. Toisella ryhmällä oli viiden minuutin etumatka ja he ryhtyivät oitis pohtimaan, tutkimaan ja kokeilemaan, mitä tehdä. Toinen ryhmä joutui odottamaan ja katsomaan, miten toinen ryhmä pääsee hommiin käsiksi.

Odottavan nuoret keksivät, että googletetaan. He käyttivät viiden minuutin odotusaikansa puhelimillaan kiivaaseen tiedon etsimiseen internetistä. Ja lopulta, kun he pääsivät tosi toimiiin, he tiesivät, mitä tehdä. Ja löysivät enemmän kultaa kuin ensin aloittamaan päässeet nuoret.

Näin käy usein todellisessakin elämässä. Odottaminen tuntuu vaikealta, väärältä, ikävältä, ahdistavalta. Miksei jo hoida? Miksen jo paranna? Miksi en jo pääse tosi toimiiin? Miksei Jumala toimi? Mutta ehkä odottamisessa onkin viisautta? Ehkä voin valmistautua jotenkin? Ehkä en ole kypsä vielä? Ehkä tarvitsen apua, joka tulee vasta myöhemmin? Ja juuri odottaminen voikin olla se seikka, mikä saa hankkeeni onnistumaan. Odottaessa voi tapahtua paljon ja monenlaista.

Odottamaan joutuminen voi loppujen lopuksi olla hyvästä. Kun vain jaksaisi sietää sitä. Ja osaisi käyttää sen hyväkseen.

Rakkaamme

**Keijo Joonas
MANNONEN**

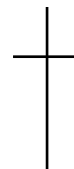
s. 25.9.1926 Koivisto
k. 6.12.2020 Askola

*Pitkän matkan kuljit,
väsyneenä silmät suljit.
Lepää rauhassa.*

Kaivaten
Markku ja Tuula
Mika, Marjo
Mauri
Manu, Marko
Sini, Suv
sukulaiset ja ystävät

Siunattu läheisten saattamana.

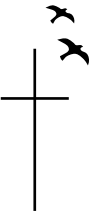
**Pertti Antton
WAHLQVIST**

s. 18.9.1937 Koivisto
k. 4.12.2020 Askola

Kaivaten
Hannu, Alekski ja Anne
Marja perheineen
Arja perheineen
Riitta perheineen
Jukka perheineen

*Kun aamu saapui, niin matka
päättyi
ja uneen uuvutti väsyneen.*

Siunattu läheisten
saattamana.

Rakas siskomme ja tätimme

**Irja
VIRTANEN**
o.s. Villanen

* 23.7.1924 Koivisto, Härkäkä
† 4.12.2020 Naantali

*Kaikk' on niin hiljaa
mun ympärilläin,
Kaikk' on niin bellää ja hyvää.
Kukat suuret aukevat
mun sydämessään
ja tuoksuvat rauhaa syvää.*

Sisaret ja veljet perheineen
Riitta ja Tuomo perheineen
Oili ja Tapani perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu.
Kiitos osanotosta ja kiitos
Naantalinnin kotihoidolle.

KOIVISTON viesti

ISSBN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran
kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitettun

ilmoitusmateriaalin tulee olla

toimituksessa viimeistään lehden

ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille
lähetetystä materiaalista. Lehden
vastuu ilmoituksista rajoittuu
ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön
oikeellisuudesta ja toimittamiensa
kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai

muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm

Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot

toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteineen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

**Jäsenasiat, tilaukset, osoite-
ym. muutokset:**

Aina kirjallisena, mieluiten

sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n

varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusua.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää

vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehdien postituksesta Pohjois-
maihin veloitetaan +3 e/vuosi ja
muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Marja-Leena Montonen

22.7.1945 – 10.12.2020

Kesken lähestyvien jouluvalmistelujen saimme suruviestin. Yhdistyksemme kunniajäsen Marja - Leena Montonen oli saanut iäisyyskutsun 10.12.2020 pitkäaikaisen sairauden uuvuttamana.

Marja – Leena syntyi Sirkan perheeseen Porvoon maalaiskunnan Suomenkylässä 22.7.1945. Perheeseen kuuluivat vanhempien ja Marja – Leenan lisäksi veli sekä kolme sisarta. Koulunkäynnin hän aloitti ensin paikallisessa Suomenkylän kansakoulussa ja jatkoi sitten opiskelua Porvoon kaupungin suomalaisessa kansakoulussa.

Työelämään Marja - Leena siirtyi jo varhain toimien ensin mm. kauppa-apulaisena. Vuonna 1962 hän aloitti työt WSOY:n kirjapainossa, missä hän teki pitkän työuran aina eläkkeelle siirtymiseen asti vuonna 1998. Vuonna 1965 oli WSOY:n sitomoon tullut töihin myös Rainer Montonen ja pian alkoi heidän yhteinen elämäntaipaaleensa, sillä vihille he menivät v.1969 ja asettuivat asumaan Porvooseen Koukutien varrelle, ensimmäiseen yhteiseen kotiinsa. Maalle Porvoon Epooseen he muuttivat v. 1998. Lämmin tupa ja kaunis pihapiiri jäivät Marja-Leenan viimeiseksi asuinsijaksi.

Rainer oli syntynyt Koiviston Kiiskilässä. Hänen vanaudessaan Marja - Leena innostui Koivistosta ja koivistolaisuudesta. Pariskunta liittyi yhdistyksemme jäseneksi jo 1980-luvulla ja v. 1988 Marja-Leena valittiinkin yhdistyksemme sihteeriksi. Tätä vastuunalaista tehtävää hän hoiti aina vuoteen 2017 asti. Suomen Koivisto - Seuran sihteerinä hän toimi v. 2006 - 2008 välisen ajan. Porvoon seudun Koivistolaiset Ry:n hallituksen jäsen hän oli vuodesta 1988 elämänsä loppuun asti.

Monenlaista tehtävää Marja – Leena ehti hoitaa yhdistystoiminnassa: Suomen Koivisto - Seuran tuotteiden myynti, toiminta porvoolaisten kyykkätapahtumien taustavoimana, Porvoon seudun Koivistolaiset Ry:n sihteeri ja jäsen sihteeri, Koivisto - juhlien ahkera ja tunnollinen puuhainen ja innokas ”kotiseutumatkosten ” järjestäjä Kari

Hämäläisen kanssa mm. Viipuriin ja Koivistolle 18 kertaa! Mainittakoon vielä, että ensimmäisen kerran Marja-Leena ja Rainer osallistuivat Koivisto -juhlille v. 1971 Turussa ja vuosien saatossa vain yhdet juhlat ovat jääneet heiltä väliin!

Merkittävistä ansioistaan koivistolaisuuden hyväksi tehdystä työstä hänelle myönnettiin Suomen Koivisto - Seuran kultainen ansiomerkki v. 1990, Suomen Koivisto - Seuran kunniajäsenyys v. 2012 ja Porvoon seudun Koivistolaiset Ry:n kunniajäsenyys juuri ennen kuolemaansa v. 2020.

Kotiin liittyvät asiat olivat Marja -Leenalle rakkaita ja lähellä sydäntä. Kesäisin kodin puutarhassa kukkien kasvatus ja hoito toivat suunnatonta iloa. Nuorempina Marja-Leena oli myös innokas onkija. Monet olivat ne tunnit, jotka kuuluivat kaloja narratessa veneillessä Virvikin vesillä. Käsiyöt, etenkin virkkaaminen, oli mieluisa harrastus. Hän virkkasi mm. kaikille lastenlapsilleen omat kastemekot. Myöhemmällä iällä rakkaiksi harrastuksiksi tulivat ristisanatehtävät ja kortinpelu läheisten ja ystävien kanssa.

Elämänohje, jonka hän antoi lapsilleen ja lastenlapsilleen oli: ”Periksi ei saa antaa!” Tämä ohje on viisas neuvo meille jokaiselle!

Iloista, auttavaista, aina niin positiivista, ahkeraa ja seurallista Marja-Leenaa, jolla oli mainio huumorintaju, jäivät kaipaamaan puoliso Rainer, kaksi lasta ja viisi lastenlasta sekä suuri joukko meitä koivistolaisia.

Kiitos, Marja-Leena, kaikesta!
Markku Vainio
varapuheenjohtaja
Porvoon seudun Koivistolaiset Ry.

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Korona-aikana Koivisto-Seuran asioita on hoidettu etäyhteyksin

Koivisto-Seuran johtokunta kokoontui viime vuonna yhteensä viisi kertaa, kaksi ensimmäistä kokousta pidettiin perinteisesti ja kolme seuraavaa etäyhteyksin MS-Teams -linkin kautta. Tänä vuonna johtokunta on kokoontunut jo tammikuussa ja seuraavaa helmikuun loppupuolen kokousta valmistellaan.

Etäkokoukset ovat onnistuneet hyvin. Tosin jo odottaa aikaa, jolloin on mahdollista kokoontua entiseen malliin yhteisessä tilassa. Molemmilla kokoustavoilla on omat hyvät puolensa.

Alkuvuonna on valmisteltu seuran tilinpäätöstä, koottu toimintakertomusta ja tehty toimintasuunnitelmaa. Seuran vuosikokous on sääntöjen mukaan pidettävä maaliskuussa. Johtokunta on alustavasti suunnitellut vuosikokouksen huhtikuun lopulle, mutta kokousta jouduttaneen siirtämään eteenpäin koronatilanteen takia. Maaliskuun Koiviston viestissä ilmoitetaan asiasta tarkemmin.

Näyttää vahvasti siltä, että heinäkuun alkuun suunniteltua sankarihautauksen vihkimisjuhlaa Koivistolla ei voida järjestää koronapandemian vuoksi. Juhla siirtynee kesälle 2022. Kun rokotukset on saatu ja koronapandemia on hellittänyt molemmin puolin rajaa, niin voidaan alkaa uudestaan järjestellä vihkimisjuhlaa.

Johtokunta on alustavasti suunnitellut 19.9.2021 yksipäiväiset Koivisto-juhlat Mäntsälään. Toivotaan, että Koronatilanne syksyllä sallii juhlan järjestämisen. Johtokunta seuraa tilannetta ja informoi asiasta myöhemmin Koiviston viestissä.

Vuoden 2020 lopussa Koivisto-Seuran jäseniä oli 1029. Seuran tulevaisuuden kannalta olisi toivottavaa, että saisimme uusia jäseniä. Koivistolaisissa FB-ryhmissä jäsenmäärät lisääntyvät koko ajan ja siellä näkyy suuri kiinnostus koivistolaisia juuria kohtaan. Toivottavasti Koivisto-Seura saisi uusia jäseniä myös näistä ryhmistä.

Poikkeustilanteesta huolimatta yhteyttä Koivistolle on pidetty yllä. Kiitollisena olen ottanut vastaan upeita kuvia mm. sankarihautausalueelta ja kirkosta.

Hyvää talven jatkoa kaikille ja pysykää terveinä!

Eija Tuominen

Rakkaamme

Pertti Vilhelm HÄMÄLÄINEN

s. 8.5.1930 Koiviston Kiiskilä
k. 23.1.2021 Espoo

*Syvämmiin ei suru
voi koskettaa, kun
käsi rakkaaimman
kädestä raukeaa.*

Syvästi kaivaten
Jari ja Margareta
Teri ja Timo
Lastenlapset puolisoineen
Lapsenlapsenlapset

Siunaus on toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Jorma Kallonen,
Koivukuja 23, 21530 Paimio
p. 0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver

Virpi Huhtanen, Espoo, 0440 501 806
varajäsen Marke Hongisto
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Katariina Aaltonen
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola
Raila Hiltunen, Vantaa. 050 549 8065
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, koivistosaatio@gmail.com

Keitä hyö olliit, mis hyö elliit

Kirja Makslahden Hoikkalasta

Esa Hoikkala

Muistat sie? Tuon kysymyksen on voinut kuulla monta kertaa vanhempien mukana Koivisto-juhilla ollessa, sukulaisten vierailuilla sekä setien ja tätien syntymäpäivillä. Näissä tilaisuuksissa muistelu liittyi ennen sotia kotiseudulla Koivistolla elettyyn aikaan. Elossa ei ole enää montakaan sukulaista, jolla on omakohtaisia muistoja sotia edeltäviltä ajoilta tai evakkomatkoilta.

Hoikkalan Gabrielin ja Tuomaan jälkeläiset ovat järjestäneet sukukokouksia, joissa on kuunneltu vanhemman polven kokemuksia elämästä menetetyllä kotiseudulla. Tapaamisissa on virinnyt ajatus kerätä talteen muistoja ja tietoja sekä toimittaa ne painettuun muotoon kaikkien saataville. Kirjaa työstettäessä vankan perustan ovat muodostaneet isä-Gabrielin tallettamat dokumentit maakaupoista, perunkirjoituksista, testamentista ja sopimuksista 1830-luvulta

lähtien. Kyseinen aineisto on ollut harvinainen ja monipuolinen tietolähde. Julkisista arkistoista, kuten kirkonkirjoista, henkikirjoista ja veroluetteloista löytyi arvokasta tietoa, jota voitiin hyödyntää suvun vaiheita selvitettäessä.

Aarre, savutupa ja kiroileva laivuri

Teos on kooste Hoikkalan erään sukuhaaran historiasta, ihmisistä ja sopeutumisesta. Maatalous, merenkulku, kaupankäynti ja kalastus elättivät ihmiset yli vainovuosien ja kulkutautien piinaamien aikojen. Kylä- ja sukuyhteisö oli tiivis. Löysikö Juhana aarteen, miten asuttiin savutuvassa ja kuka oli rutonluontoinen mies? Keitä hyö olliit, mis hyö elliit -kirjassa seurataan myös Agneta ja Mikkel Hoikkalan lasten ja lastenlasten elämänvaiheita. Amerikkaan siirtolaisena muuttanut Gabriel ja hänen siellä kohtaamansa Matilda palasivat takaisin Suomeen

ja asettuivat asumaan kotitalon maille elämään läheistä yhteiseloä Gabrielin veljien, Tuomaan ja Hiobin kanssa. Gabriel oli liikemies, Tuomas viljeli maata ja toimi puutavara-alalla ja Hiob seilasimerilläkiertäen Kap Hornin ja valmistui myöhemmin merikapteeniksi. Kansalaissota vei veljekset pois Koivistolta. Sodan jälkeen heidän perheensä kokivat 1920-luvun nousukauden sekä seuraavan vuosikymmenen alun laman aikana iloa ja surua.

Talvi- ja jatkosota muuttivat perheiden suunnitelmat. Koti oli jätettävä kaksi kertaa. Perheet hajosivat eri puolille Suomea. Epätietoisuus sisarten ja veljien kohtaloista huoletti. Yhteyttä pidettiin kirjeillä, joista huomattava osa on säilynyt kirjan materiaalina käytettäväksi. Niistä välittyvät elävästi sota-ajan, evakkoretkien ja sodan jälkeisen ajan tunnelmat. Teos on kunnianosoitus koivistolaisten sukupolvien työlle, arvoille ja kärsimyksille.

Esa Hoikkala, yksi kirjan tekijöistä, luovuttaa kirjan pojalleen Antti Hoikkalalle. Esa on Koivistolla syntyneen Niilo Hoikkalan poika.

Keitä hyö olliit, mis hyö elliit: Hoikkalan sukua ISBN 978-952-94-4026-9 Kirjan kirjoittajina ovat Esa Hoikkala, Mikko Hoikkala, Olli Hoikkala ja Riitta Vesala.

Kirjaa voi tilata hintaan 30€ + postituskulut.

Esa Hoikkala e-mail: esa.hoikkala@welho.com puh. 0400 435178

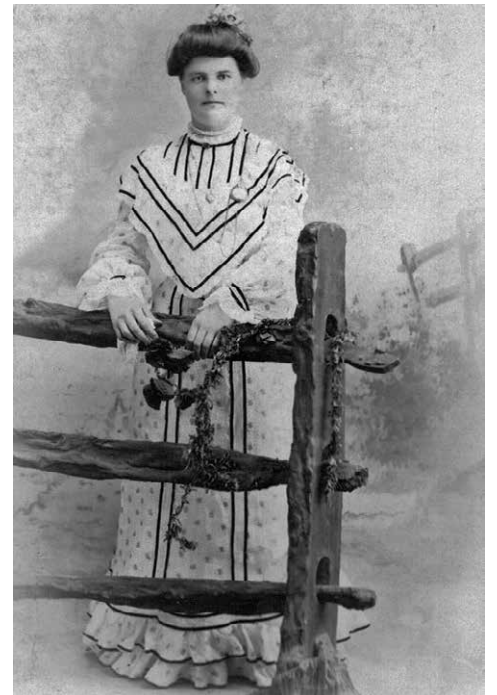
Olli Hoikkala e-mail: hoikkala@icenet.fi puh. 050 462 0780

New Yorkissa välillä 1903-1905. Takana keskellä Matilda Fröjd, Gabriel Hoikkalan tuleva vaimo. Vasemmalla takana Matildan sisko Edla.

Gabriel ja Matilda kuvattuna New Yorkissa samaan aikaan.

Hammas

Martti Piela

Palluunmuuttajiin myö oltii euko kans, ko muutettii viime vuosajja viime se vuosikymmenä puolel takasii Porvoosee, mist oltii lähetty kiertämää Suome niemee miu työpaikoi peräs meelkee kolmekymmänt vuotta aikasemmi. Myö oltii vaihetu asuinpaikkaa aina sem mukkaa, mite mistäkii irtos enemmän palkkaa - millo työtunnit jossapäi väheniit ja palkka pienen, ni ol pakko siirty sinne, mist sai paremma palka, leveämmä leivä, jos meinattii joskus päässä oma kurkihirre al ja sit viel päässä erroo ainoast omasuuvvest - opintoveloist.

Melko pia tänne muuto jälkee euko pit käyvvä hammaslääkäris. Hää alko kyselemmää Vili-veljei vaimolt, et tunsiks tää kettää, ketä pystyis suosittellemmaa. No, tietyst Terttu tuns ja kerto, et häne oma lääkäriin ol nii etevä, ettei ota yhtää kipiää, ko porajaa siu hampaitais. Arvaatta varmast, et sen kaveri hoi-viilha eukkoi miutkii tietyst sit lähetti. Ja hyvä lääkärhä Markku olkii. Eikä häne tarvint ees tarjota miul korvil kuulokkehii, niiko miu eteline lääkäri Hyvinkääl, Iso-Koivisto Ulla, ol tehnt, kuka pan miut kuuntelemmaa Sipeliusta kuulokkeet korvil, ko hää pyörittell porraa miu aja kalunnehes kalustossai.

Toistakymmänt vuotta sit kuiteskii Markku muutti takasii Lahtee, mist hää ol Porvoosee tultkii (Lieks hää kyllästynt katselemmaa sitä huolimattoma puuliiterilt näyttävää aukko miu suusai.) Mut karkuu lähtenee Marku raktiika tääl Porvoo Aleksanteri kaul ”peri” toine ala ihmene, Markku hääkii nimeltää. Markku II ol vuorostaa Pohjois-Karjalast kotosi. Ja hyvästhä myö tultii yksii, kaks kaverii Karjalast. Mite käiki tuuri, ko nii ol samallaine, ko Markku I otteeissaa! Myö euko kans saatii siis niiviisii vuorostaa ”perrii” hyvä hammaslääkäri.

Mut ol hammaslääkäri sit vaik

enkel Kaapriel, ni kylhä työ ymmärrättä, et alituine hammaslääkäris juoksemine kyntää potilaa otsaa melkoset vaot vuosii mittaa. Mie kerra satuinkii mainitsemmaa asjast Markku I:l. Sanoin hänel, et minnuu suretti, et kaik ne vaot ot-sallai ollit vaakasuoraa, eikä yhtää pystysuunnas, niiko Sipeliuksel.

Nyt oon kuiteskii viime aikoin peilii vilkassessai huomant, et jo o miukiil silmii yläpuolel kulmakarvo vällii ilmestynt pari pystysuoraa vakkoo nenä yläpuolel. Ehin jo oikee ilahtuu tuost huomioistai, mut sit tajusin, et nythä miul vast ottikii ohrane leipä: Mist mie nyt saan ees sen Ensmäse Sinhvonia?!

- ja Sipeliukselha ol niitä vaik muil jaettavaks!

Lopult rauhotuin ja aloin suunnitella jo valmiiks lapsel nimeeki. Ko säveltäjämestar anto Ensimmäisel Sinhvoniallee nime Kullervo (tiijättähä työ sen Kullervo Kalevalast?), ni mitä, jos mie säveltäisinkii Sinhvonia Ahti Urhopojast?! Ko oonha miekii karjalaine (vaik pienel kool kyl), ”se tiernapoikii urhoolline sotamies” Hakkala koulu joulunäytelmäs männehes maailmas.

Helpotti kovast tuo nime keksimine sinhvonialee. Nythä ei miu tarvint muuta, ko alkaa opetella nuoteil kirjottamista.

Koululaisten elämää Humaljoella 1942-1944

Pirjo Jack-Vihanto

Koiviston pitäjän monet koulutalot olivat joko palaneet tai muuten huonossa kunnossa. Opiskelu piti kuitenkin jollain lailla järjestää, koska oppivelvollisuusikäisiä lapsia oli kylissä iso joukko.

Humaljoki oli myös ilman koulutaloa. Kuitenkin löytyi Konsta Peussan talo. Se oli säilynyt ehjänä ja oli riittävän suuri. Siinä aloitettiin koulunkäynti. Talossa oli iso tupa ja kamari sekä pienempi huone, joissa opetus voitiin järjestää.

Oli alaluokat, 3 ja 4 sekä 5 ja 6 luokat. Ensimmäisiä luokkia opetti Loviisa Tuokko. Seuraavia, eli 3-4 luokkaa Iida Toikka ja ylempiä luokkia Albert Tuokko.

Aluksi 3 ja 4 luokkalaiset istuivat lattialla, kun Iida Toikka ei halunnut ottaa musta-vihreitä venäläisiä pulpetteja käyttöön.

Jotkut toivat kotoa ”renkkui” istuimikseen. Tuvassa oli tahko ja yksi pojista piti sitä pulpettinaan. Alakoululaiset ja 5-6 luokkalaiset istuivat venäläisissä pulpeteissa. Tulihan ne kotimaisetkin pulpetit ja nyt koulutyö sujui.

Kun Penttilän lapset eivät mahtuneet enää Kotterlahden kouluun, he joutuivat Humaljoen kouluun. Penttilän lapsia kuljetettiin hevoskyydillä. Penttilästä kuskina oli Vilho ja Humaljoelta takaisin Penttilään Konsta tai Ilmari Peussa.

Joskus tytöt koristelivat Konsttan kumipyöräkärriksen laidat si-anpuolavarsilla. Reput matkasivat kärriksillä ja lapset juoksivat vierellä. Kerran lapset sanoivat Konstalle että jätät meijät tähän, kävellään loppumatka. Konsta vastasi: Kun olen tämän työn ottant, niin perille asti mennään.

Hevoskyyti loppui ja tilalle tuli linja-auto, joka ajoi aina 9.6.1944 asti, jolloin koululaisillekin tuli taas lähtö toisiin kouluihin.

Pojat touhusivat omiaan ja kun luokassa oli kuuma, juoksivat ulos lumisotasille tai muuten telmimään. Opettaja huuteli sisään kun tunti oli kesken. Pojat sanoivat, että ei kerkii on lumisota kesken.

Lentokoneita lensi yli aika matalalla, kohti Koiviston kauppalaa ja Saarenpäättä. Jos sattui olemaan ulkona välitunnilla piti mennä puitten alle piiloon. Luokassa taas piti kyyristyä pulpettien väliin lattialle.

Pihalla pelattiin kuningaspalloa ja olivat silmäpeitto ja vinkki ym. Talvella otettiin koivuista kääpiä, niistä tehtiin mm. palloja peleihin.

Kesällä 1943 lapset hoitelivat kerhopalstoja ja kerhoneuvoja kävi ohjaamassa ja opastamassa. Tytöt leikkivät käpylehmillä ja lampaila, sekä auttoivat äitiä

Aluksi 3 ja 4 luokkalaiset istuivat lattialla, kun Iida Toikka ei halunnut ottaa musta-vihreitä venäläisiä pulpetteja käyttöön.

kotiaskareissa. Pojat kalastivat ja Unton mukaan katiska oli hyvä pyyntiväline.

Pojilla oli paljon mielenkiintoisempaa touhua, kuin koulunkäynti. Toki kirjat kulkivat edelleen repussa ja vähän läksyjäkin tehtiin, mutta Humaljoen patteri oli kiinnostava paikka ja pojat, heti koulusta päästyään menivät sinne.

Aarteita löytyi mm. kuparia, sinkkiä ja lyijyä, joita myymällä, pojat saivat vähän taskurahaa.

Kerran löysivät pahvilaatikon täynnä kiväärin patruunoita, joilla vähän piti ”leikkiä”, mutta onneksi ei kovin vakavaa onnettomuutta sattunut.

Niemestä tulevilla koulupojilla oli vähän erimielisyyttä Maantieristin poikien kanssa. He kulkivatkin kouluun kiertotietä ja kepit ”turvana”, koska Maantieristin pojat olivat isompia ja heitä vähän pelättiinkin. Kun opettaja huomasi tilanteen, hän päästi Niemen koululaiset 15 minuuttia aikaisemmin koulusta ja lapset olivat helpottuneita.

Syksyllä lapset veivät puolukoita n. 2-3 l koululle ja kun kunta antoi jauhoja, saivat lapset koulupäivinä puolukkapuuroa. Lautaset olivat pellistä. Joskus kävi kova kolina ja kilinä kun lautasia tippui lattialle. Onneksi eivät olleet posliinia silloin olisi tullut paljon siruja siivottavaksi.

Kerran kun pojat olivat olleet kurittomia, he saivat jälki-istuntoa. Opettaja jätti pojat luokkaan ja meni kamariinsa. Taas tuli hölmö ajatus, he rupesivat polttamaan paperia pystyuunissa, ikkunat ja juska kiinni. Savua tuli luokkaan ja kun opettaja tuli katsomaan, pojat makasivat lattialla. Päitä ei silitelty, mutta pääsivät kotiin.

Peussan talo.

Opettaja Albert Tuokko kuoli äkillisesti ja hänen hautajaisissaan mm. Unto oli laulamassa, vaikka todistuksen laulunumero oli neljä. Ilmeisesti Unto ei ollut paikalla laulukokeen aikana, koska nykyisin laulu kaikaa ja raikaa, sekä esiintymisiä on ollut ja on edelleen Turun Koivistolaisten Jaalamiesten kanssa.

Opettajat asuivat yläkerrassa. Muut eli Konsta ja Tilda kamarissa ja Hilja ja Martti-poika myös yläkerrassa. Pihapiirissä oli saunarakennus, jossa oli Ilmarin kamari. Karjasuojat mäen rinteessä ja pitkä piharakennus, jossa ennen talvisotaa oli kauppa. Siinä asui väliaikaisesti v 1941-1944 kyläläisiä, kunnes saivat omat talot rakennetuksi.

Lähellä Humaljoen asemaa oli vankileiri, jossa oli neuvostoliittolaisia sotavankeja ja josta kyläläiset hakivat miehiä maataloustöihin, kun suurin osa kylän miehistä oli rintamalla. Vangit olivat halukkaita kylän töihin, koska saivat taloista parempaa ruokaa.

Suomenlahden ranta Humaljoen kylässä Koivistolla. Museovirasto

Koulunkäyntiä poikkeusoloissa 1942 - 1944

Suomen kouluissa on eletty enemmän ja vähemmän poikkeusolojen parissa viime vuoden keväästä lähtien. Korona-epidemian vuoksi epävarmuus koulunkäynnistä jatkuu edelleen, eli opiskellaanko etä- vai lähiopetuksessa.

Irma-tätini (Ratia) ja Unto-serkkuni koulumuistoja Humaljoen ja vähän Penttilänkin lasten koulunkäynnistä.

Sota oli edelleen lähellä ja pommikoneita lensi usein kylän yli, mutta lapset ovat sopeutuvaisia ja hauskat muistot ovat jääneet mieleen.

Puutetta oli niin ruuasta kuin muustakin tavarasta, mutta oltiin tyytyväisiä, että saatiin olla kotona ja omassa kylässä, sekä serkkujen että naapurin lasten kanssa leikkiä ja käydä koulua.

Lapset osallistuivat omilla voimillaan yhteiseen tekemiseen mm. kerhomaaviljelyksillä, joissa kasvatettiin mm. porkkanaa, sipulia ja lanttua. Pojat ”narrasivat” kaloja äitien paitoihin. Keksittiin myös luonnosta hakea ”harrastustavaroita” leikkeihin.

Irma-tätini, taivalsi koulumatkaansa Varsamäeltä Konstanonson taloon. Hän oli 3-4. luokkalainen. Unto Jack, taas Niemestä Peussan talolle, myös 3-4s. luokkalainen. Pikkuserkkuni Martti kävi koulua ”kotona”, koska asui Hilja-äidin kanssa koulun yläkerrassa, Martti oli alakoululainen.

Pirjo Jack-Vihanto

Lotan hautajaiset

Jukka Heikkilä

Tällaisena pandemian aikana on kotona sopivasti aikaa alkaa etsiä sukulaisten kohtaloita jatkosodassa.

Siihen on tänä päivänä monta apuvälinettä, erilaisia tietokantoja, Google ja Facebook, joista yhdistelemällä pääsee hyvin asianomaisen tapahtuneen jäljille.

Kerron tässä esimerkin, joka alkoi erään sotahistoriaa harrastavan lauseesta minulle: ”Näin kuvan, jossa lotat kantavat arkkua Koiviston kirkon portaita alas. Se hermosti kovasti, koska vähän on tuollaisia kuvia näkynyt.”

No tämä oli kuin haaste minulle alkaa selvittämään, mitä ja miksi arvatenkin lotta oli kuollut. Seuraavaksi löytyi kuolleen lotan nimi – **Rauha Rokkanen** ja hautajaisvuosi 1942 ja hautajaiset Koiviston kirkolla.

No ensimmäiseksi tutkiin **Sotapolkua** – löytyi heti Rauha Eliida Rokkanen, koivistolainen 22-vuotias talollisen tytär, syntyi 29.01.1920 ja kuoli 17.9.1942. Kaatui, siunattu ja haudattu. Ei enempää tietoa.

Sitten **Sotasampo** – löytyi aivan vastaavat tiedot kuin Sotapolussa, ei siis enempää infoa menehtymisestä.

Seuraavana **Karjala tietokanta** – löytyi vastaavat tiedot kuin edellisissä, mutta lisäksi tieto lääkintälotta.

Koivisto, lotta Rauha Rokkasen siunaus Koiviston kirkossa 1942.

Humaljoki, Rauha Eliida Rokkanen s. 29.1.1920 Humaljoki k. rintamalla 17.9.1942.

LOTTA SVÄRD

N:o 20

Neljästoista vuosikerta — Marraskuun II. numero.

1942

Rauha Eliida Rokkanen

Lääkintälotta *Rauha Eliida Rokkanen* synt. 29. 1. 1920 Koivistolla sai sankarikuoleman 17. 9. 1942. Tämän kuun 4 p:nä hän kätettiin Koiviston sankarihautaan. Lotat kantoivat lottakunniakujan läpi vainajan hautaan. Kirkkoherra K. Keituri puhui ja siunasi vainajan viimeiseen lepoon. Omaisten laskettua seppeleensä toivat lotat Gunilla Kurki ja Lahja Ukko L. S. Koiviston p.os. seppeleen ja Hilda Roti ja Hulda Peltonen Humaljoen kyläos. seppeleen jälkimäisen puhuessa vainajan esimerkillisestä, palvelevasta mielestä, jonka vuoksi hän oli hyvin pidetty kaikkialla työssään. Lotta Rauha Hollming laski Haminan lottien, joihin vainaja oli siirtolottana kuulunut, seppeleen ja puhui vainajan oikeasta suhtautumisesta lottatyöhön. Humaljoen pikkulotat toivat myös kukkansa arkulle. Vielä laskettiin Koiviston sk:n ja esikunnan seppeleet. Lotta Helinä Rokka luki vainajan viimeisestä toimipaikasta saapuneet osanottoadressit. Lopuksi suuri saattojoukko yhtyi virteen: Sun haltuus rakas Isäni. Työnsä keskeltä temmattu nuori lottasisaremmen pääsi nukkumaan vapaan kotipitäjänsä kirkkomaan multtiin.

LOTTA SVÄRD -lehdessä no 20. marraskuuta 1942 ilmoitettiin yhteensä 11 lotan menehtymisestä.

<https://www.lottasvard.fi/rokkanen-rauha>

Kansallisarkisto – ei aluksi mitään tietoa kyseisestä henkilöstä.

Seuraavaksi **Facebookin ryhmiin** – Sotahistorian harrastajat ryhmästä Petri Laakkonen kirjoitti 2012 listan partisaanien uhreista ja sieltä löytyi Rauha Rokkanen Savukosken Kuoskun kylässä kuolleeksi. No nyt tuli hyvä vinkki, seuraavaksi Kansallisarkistoon ja sieltä löytyi excel-taulukko, missä tuo tieto vahvistettiin. Mitä teki lotta Kuoskussa syyskuussa 1942?

Seuraavaksi auki Tyyne Martikaisen kirja ”**Neuvostoliiton partisaanien tuhoiskut siviilikyliin 1941-44**” ja sieltä sivulta 29 löytyi tietoa. Hän oli ollut maatalouskerhoneuvojuna kuorma-autossa ja joutui partisaanien väijytykseen. Kirjassa kerrotaan myöskin, että alueella oli 14. Erityislinnituskomppania ja tarkemmat tiedot löytyivät 14. Erityislinnituskomppanian sotapäiväkirjasta 17.9.1942 tuosta tapahtumasta.

Lotta Rauha Rokkanen kuoli 22-vuotiaana 17.9.1942 Savukoskella Saijan ja Nousun välillä kuorma-autossa, kun partisaanit hyökkäsivät maantiellä kahden ajavan kuorma-auton kimppuun. Rokkanen toimi Savukoskella maatalouskerhoneuvojana ja oli menossa työmatkalle Nousuun. Hän sai kyydin armeijan autolla, joka joutui partisaanien väijytykseen. Tapahtumassa kuoli ensimmäisessä autossa olleet kersantti Suhonen ja neiti Rokkanen ja ylikersantti Huotari ja sotamies Antikainen haavoittuivat. Toisessa autossa olleet nainen ja kaksi miestä pääsivät pakoon ja autonkuljettaja Kraus haavoittui käteen ja kylkeen.

Tapahtuma siis tapahtui keskiviikkona 17.9.1942 ja hautajaiset pidettiin Koiviston kirkossa sunnuntaina 4.10.1942.

Lotta Rauha Rokkanen kuoli 22-vuotiaana Savukoskella Saijan ja Nousun välillä kuorma-autossa.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Oman perheen lestadiolaiset 2 osa

Evakossa

Kotoa lähdettäessä (30. marraskuuta) olin juuri päivää ennen täyttänyt kaksi vuotta. Ei minulla liene ollut hätää, sillä sain äidinmaitoa aina 2 ½ vuotiaaksi asti. Kirkkaita muistikuvia minulla ei ole matkasta, mutta ekalla kerralla päädyimme Ruotsinpyhtään Vastilaan. Sieltä on yksi kuva.

Välirauhan aikana palasimme Koivistolle ja isä rakensi yläkertaa, joka oli jäänyt kesken. Yläkerrassa isä kohtasi kerran kissankokoisen rotan, joka yritti tulla isän kurkkuun, mutta rakentajalla oli puukko kädessä, joten hän pelastui ikävältä kuolemalta.

- Isä (tai veljet) oli tehnyt pihalle keinun, joka meni vauhdissa ympäri. Veljet, jotka olivat lomalla sotareissulta keinuivat niin kovaa, että kerran putosin ja lensin pitkälle, hampaat kuulemma menivät huulesta läpi. Mummo oli kylän ”parantaja” ja luonnon parannuskeinoilla naiset saivat asiat kuntoon, ettei ulkonäköön jäänyt merkkiä.

Välirauhan ajalta muistan, että isä opetti minut lukemaan Väinö Havaksen ”Kristityn kodin Aapisesta”, jossa oli Valma-niminen pikkutyttö. Istuin isän sylissä ikkunan vieressä makuuhuoneessa. Seurasin sitten sisaruksiani kouluun, jossa istuin takapenkillä. Aamuisin seisoin usein opettajan vieressä ja latelin eilen opitut läksyt, vaikka en ollut varsinaisen koululainen. Olisin päässyt luokalta, mutta lopetin kesken kun koulumatkalla oli suuri koira, jota pelkäsin.

Kotini pihalla oli suuri

Isä opetti minut lukemaan Väinö Havaksen ”Kristityn kodin Aapisesta”, jossa oli Valma-niminen pikkutyttö.

harmaagraniittinen siirtolohkare (Sellaisesta kivistä tehtiin isälle muistokivi Honkanummen hautausmaalle v. 1976). Kiven päällä oli mukava leikkiä. Minä olin niin pieni, että yleensä seurasin sisaruksia myös marjametsiin. Pojat toivat pyykkikorilla marjoja äidille. Mahdollisesti niitä myytiin jonnekin. Alpo oli kuulemma tehnyt marjanpoimimisessakin jekkuu; oli pannut sammalta puoleenväliin omaa koriansa ja marjoja päälle. Koivistolla oli hyvät marjametsät.

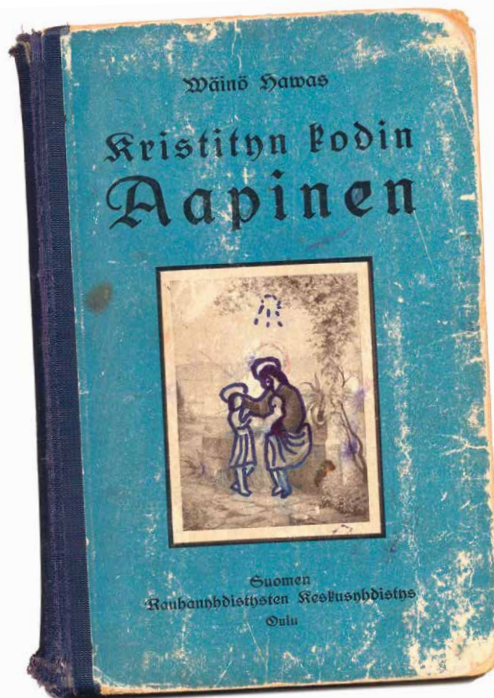
Muistan myös, että suuren kiven vieressä oli rakennus, missä oli suuri pata, luultavasti äidin pyykkejä varten vai oliko sauna. Siellä teurastet-

Kotipihalla Koivistolla. Inkerin pään takana on se ikkuna, minkä äällä isä opetti minua lukemaan.

Valma Luukka

Aapinen, josta minua opetettiin lukemaan.

tiin porsas. Äiti teki päästä syltystä ja sisälmyksistä saippuaa. Oli noissa toimissa pikkutyttölle kummaa katsottavaa. Vanhemmat tosin suojasivat lapsia näkemästä varsinaista teurastusta.

Koti oli lähellä rantaa, vastapäätä Koiviston kirkkoa, missä minut oli kastettu helmikuussa 1938. Kummeiksi oli merkitty kaksi lestadiolaista naista: Hilja Aatola ja Aura Virkki. He lienevät olleen äidin ystäviä. Molemmat olivat unohtaneet kummiutensa. Johtui varmaan evakkoreissuista.

Hiekkarannalla leikittiin kivillä ja käpyeläimillä kotia. Uimaan saimme mennä vain ”sumppukivelle” asti.

Kun lähdimme toisen kerran Koivistolta evakkoon, jäi pieni kissa itkemään laiturille. Sitä ei saanut ottaa mukaan. Kolme veljeä lähti sotaan ja vanhempi sisko kuljetti ainokaista lehmäämme.

Jossain välissä olimme Hämeessä Kalkun kartanossa. Sieltä vanhin veljeni Alpo löysi ensimmäisen vaimonsa Eevan. Minä olin pieni kiharatukkainen tyttö. Kartanon nuori isäntä oli sanonut, että hän kasvattaa minusta itselleen kartanoonsa emännän.

Muistan myös, että karjalaiset ihmettelivät kun Hämeessä sanottiin, että ”äiti viruttaa lapsen pyllyä.” Koiviston murre oli pehmeää ja lempeää. Tuollainen ei olisi tullut kysymykseen meillä.

(jatkuu)

Äiti ja 3-vuotias Valma Vastilassa.

Inkeri ja Valma kirsikkapuun alla kotipihalla koivistolla.

Minä (s. 1937), Inkeri-sisko (s. 1928), Taisto (s. 1933).

Onnitteluit` ja muistamissii`

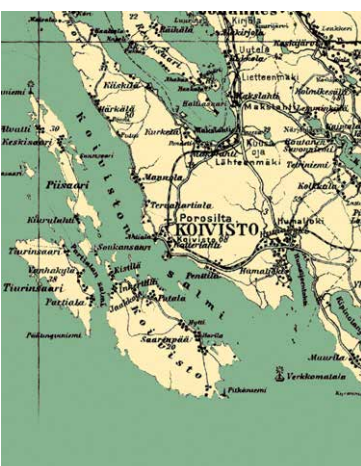
15.1.2021 SAARA NIKULAINEN on valmistunut lääkäriksi Göteborgin yliopistosta.

Samana päivänä 15.1.2021 Saaran veli VEIKKO NIKULAINEN on väitellyt tohtoriksi Turun yliopistosta aiheena Invasive treatment of lower extremity arterial disease- alaraajojen tukkivan valtimotaudin kajoava hoito.

Saaran ja Veikon isoäiti oli Eila Nikulainen o.s. Putus Koiviston Putuksen kylästä.

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Tääl` tapahtuu

Turun ja ympäristön koivistolaiset

Ulkoilua ja perinnetietoa kalastuksesta
lauantaina 6.3.2021 alk. klo 12
Matti Aggen rannassa, Gundvikintie 243

siel o tillaa pittää turvavällii
Napakiikku ja mahdollisuus makkaranpaistoon.
Omat eväät mukaan. Säävaraus.
Lisätietoja Matti Agge 040 5367701

*Ei olla pitkää aikaa nähty toine toisiamme
nii nyt lähtekää liikkeel.*

Mie tiijjän

Martti Piela

”Vaik teil lehet tilataa, ni meilhä ne luvetaa”, tuumas entinekkii ukko, ko joku ihmettel, et mist hää ties, et ensmäne America resitentti, kenel ol auto, ol Roosevelt.

Nyt ei oo tarvint välttämättä ees lehist lukkee, ko pääsöö kärryl siint, mitä tuol Länne Suure mere takan o resitetti-rintamal tapahtunt viime aikoin, ko kaik uutisetha suorastaa hyppiit silmil telkkari ruuvult. Justii eile männeese siirtynt suurvala johtaja läks Ensimmäise naise kans Valkosest talost helikopterkyvyvil lentokentäl, mist hyö jatkoit etellee suuremmal ilma-aluksel Loritaa, sinne, mis nii moni suomalaisne eläkeläinekkii loikoilee löhötuolillaa Etelä auringos, aika usiast iha ikioma talo hiekkapihal. Ei viitsint jäähä Tonalt katselemmaa ja kuuntelemmaa seuraajaan, USA 46:nne resitenti Joe B. juniori virkavalaseremoniaaka Kaptoli kukkulal, minkä Tonalti vanaattisimmat vanit olliit loppiaisen meinanneet panna sisält säpäleiks ja samal tehä

muutakii koiruuksi.

Mie seurasi tapahtummii telkast tiiviist jotekkii pelosekkasil tuntehil, ko ilmas ol vähäse niiko ”suure urheilujuhla tuntuu”, jos nyt tuollasta ilmasuu uskaltaa tälläses yhteyvves käyttää. Mut onneks kaik suju lopult mallikkaast, mitä takkaamma ol kutsuttu 25 tuhatta kansalliskaartilait. Onha täs maailmas vähä joka puolel iha tarpeheks murehii. Niiko nyt tää pantemiakii. Meilpäi pit miu ikäsi saaha eilisest alkae ensmäne rokotus Koronavirusta vastaa, mut eihä se iha sujunkaa niiko valssi kesäl. Loppu rokote, niit ei muuta ko oota ja pijättele!

Niiko viimekertases Viestis ol puhetta, ni koivistolaiset joutait ”pijättelemää” kolotuksiaan ja käymää Viipuris ast apteekiasijoissaa, enneko Koivisto sai apteekioikeuvvet. Leena Rossi kertoo kirjassaa Koiviston arkielämää (Koivisto-Säätiö, J-kylä 2003) sivult 79 alkae, et Viipuri apteekki perusiti Koiviso kirkokyllää oma

haarakonttori v.1895. Oma apteekki perustettii Koivistol 1904. Kätilö saatii synnyttäjil avuks Koivistol v.1885. Siihe ast 90 rosenttii synnyttäjist hoitiit maallikkokätilöt. Kouluttamattomii lapsepäästääjii sanottii Koivistol vennäi kiele mukasest paapuskoiks (ven. Бабушка = isoäiti), muuvvalpäi höitä saatettii kutsuu pirttimuoreiks taik paarmuskoiksi.

Kätilö hommii kuulu myöskii rokotus. Tavallisest rokotukses ol nihi aikoihi kyse isoroko nujertamisest; rokotus tehtii pakolliseks vuuvve 1883 keisariserllisel asetuksel ja vahvistettii myöhemmi (1920) lail. 1900-luvu ensmäsel vuosikymmänäl rokotettii Koivistolkii usjast lavantautii vast.

Ei sillokaa viel - 50-60-luvul, ko polipo, lapshalvausta, torjuttii antamal Salt-rokote sokerpallaa kostutettun, ainakaa miult kukkaa kysynyt, et tahoinks mie ottaa rokotukse. Virukse levittämähä sekkii tauti ol.

Tiijät sie

Hoppu-Kansanahon mukaan v. 1885 palkattiin Koivistolle rokottaja ja kätilö. Kymmenen vuotta myöhemmin kunnassa aloitti provisorii Viktor Kolehmaisen hoitamana Viipurin haara-apteekki. Itsenäinen apteekki aloitti toimintansa 27.2.1904 apteekki Kolehmaisen hoteissa. Virallisen oikeuden apteekin pitämiseen Kolehmaisen tosin sai vasta seuraavana vuonna.

Veijalaise Hannu Hoikkalast

Tiijät sie

Järjestelmällisen terveydenhoidon ensimmäinen sanansaattaja – koulutuksen saanut rokottaja ja kätilö – palkattiin Koiviston kuntaan v. 1885.

Kymmenen vuotta myöhemmin aloitti toimintansa Viipurin haara-apteekki, jota tuli hoitamaan provisorii Viktor Kolehmaisen. Kymmenen vuotta myöhemmin saatii Koivistoon apteekioikeudet vaikka apteekkarii Kolehmaisen on itse ilmoittanut apteekkinsa perustamisajankohdaksi 27.2.1904.

Nää tiot on kirjaant Erkki Kansanaho kirjaan Koivisto sivuille 150-152.

Tiit sattu löytämää
Ahtikarin Eero

Koivisto-tuotteita

Koiviston vuosikalenteri 2021

Kalenterin teemana on Koiviston sankarihautausmaa, kunnostushankkeen valmistumisen muistoksi. Kuukausikuvina on kuusi kuvaa ennen vuotta 1944 ja kuusi vuodelta 2020. Lisäksi kalenterista löytyy kaksi muuta vanhaa sankarihautakuvaa ja takakannesta vielä upea ilmakehu lokakuulta 2020 sekä sankarihaudan lyhyt historia.

Tilaukset

Seija Jaakkola Koivukuja 23, 21530 Paimio
puh. 041 318 4614, seijam.jaakkola@saunalahti.fi

Hinta 12 € + toimituskulut.